

Avdelningen för verksamhetsstöd och -styrning
Ulrika Holfelt
ulrika.holfelt@ivo.se

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Kontroll för ökad tilltro - en ny myndighet för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet (SOU: 2020:35)

Ert diarienummer Fi2020/02668/BATOT

Sammanfattning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) tillstyrker utredningens förslag i huvudsak, men har synpunkter på de begränsningar förslagen innefattar.

IVO vill understryka vikten av mer helhetssyn för att främja samordningen mellan myndigheternas respektive verksamhetsområden samt framhålla betydelsen av att ge IVO bättre förutsättningar att bidra till målsättningen att motverka missbruk av välfärdssystemen. IVO ser särskilt ett behov av att kunna få ta del av och bli underrättad om fler uppgifter än enbart information om verksamhet med personlig assistans.

IVO finner det angeläget att felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen upptäcks och förhindras och ser därför positivt på förslagen generellt. Insamling, samkörning och analys av data anser IVO vara av avgörande betydelse för att kunna se sammanhang och upptäcka oegentligheter, och därmed få möjlighet att förhindra felaktiga utbetalningar.

Förslagen går i linje med det arbete IVO bedriver och håller på att utveckla i fråga om att motverka oseriösa aktörer inom välfärden. IVO vill påtala behovet av att skyndsamt utreda möjligheten att låta föreslagen kontrollfunktion omfatta även den kommunala välfärden, då en stor andel av de tillståndspliktiga verksamheter som är föremål för IVO:s granskning faller inom den kommunala sektorn.

IVO kompletterar och utvecklar sina synpunkter nedan.

Synpunkter

6 Dataanalyser och urval

6.1 Myndigheten ska göra dataanalyser och urval

6.1.2 Profilerings, likabehandling och diskriminering

IVO ser det som brist att det enligt förslaget inte ska vara möjligt att vända sig till Myndigheten för utbetalningskontroll för att ställa frågor om enskilda individer. En sådan möjlighet skulle underlätta och därmed effektivisera IVO:s prövning av tillståndssökandes och tillståndshavares lämplighet.

Vid IVO:s utredning av ansökningar om tillstånd ingår att pröva om sökandebolagets företrädare är lämpliga att bedriva avsedd verksamhet. Denna lämplighetsprövning kan också följas upp genom tillsyn. För att kunna genomföra lämplighetsprövningen begär IVO in uppgifter från flera myndigheter om var om en av företrädarna för aktuell juridisk person. Om det kunde finnas möjlighet att efterfråga uppgifter på individnivå hos Myndigheten för utbetalningskontroll skulle det förenkla IVO:s handläggning, bredda underlaget för IVO:s prövning samt ge IVO en mer träffsäker bild av om ett bolag kan anses vara lämpligt att bedriva välfärdsverksamhet eller inte.

7 Inledande och fördjupade granskningar av felaktiga utbetalningar

7.3 Fördjupad granskning

7.3.8 Beslutande myndigheter och arbetslöshetskassor ska underrättas om den fördjupade granskningen och dess resultat

IVO finner att det kunde vara bra att överväga ett författningsförslag avseende den omständigheten att respektive berörd myndighet förväntas informera Myndigheten för utbetalningskontroll om utfallet hos beslutande myndighet, efter att information erhållits från kontrollmyndigheten om granskningen och dess resultat.

Utan föreskriven skyldighet och stöd för sådan återkoppling kan det finnas risk dels att detta inte fullgörs i ändamålsenlig omfattning, dels att sekretesshinder uppstår. - Såvida inte informationen om den åtgärd som vidtas hos respektive myndighet ändå kommer att omfattas av den föreslagna uppgiftsskyldigheten. IVO kan inte uttala sig närmare om sekretessregleringen för respektive berörd myndighet. Det kanske inte uppstår problem med sekretess om med ”utfallet” avses endast eventuella fattade beslut hos respektive myndighet. Men om de beslutande myndigheterna förväntas lämna även mer ingående underlag, som ligger till grund för de nya besluten, kan i vart fall sådant material omfattas av sekretesskydd.

11 Offentlighet och sekretessfrågor

11.3 Uppgiftsskyldighet för myndigheter och andra aktörer

11.3.6 Uppgiftsskyldighet för Inspektionen för vård och omsorg

Enligt förslaget om uppgiftsskyldighet för IVO ska myndigheten, utöver information om vem som innehar tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans (eller har anmält sådan verksamhet), dvs. vem som är tillståndsinnehavare/huvudman för verksamheten, även lämna uppgifter om ägare och ledning. Uppgifter om ägare och ledning ingår inte i IVO:s omsorgsregister utan återfinns endast i respektive ärende. Med den föreslagna rutinmässiga överföringen av uppgifter till kontrollmyndigheten ser IVO behov av att utveckla sina system och sitt arbetssätt så att uppgifter om ägare och ledning registreras mer systematiskt. IVO kan förutse att ett sådant arbete kommer att kräva extra resurser, både i fråga om arbetstimmar och medel för IT-utveckling, särskilt i ett initialt skede.

IVO noterar att uppgiftsskyldigheten avseende verksamheter som anordnar personlig assistans även ska omfatta anmäld verksamhet som bedrivs av kommuner eller regioner. IVO motsätter sig inte detta men saknar en mer konkret motivering till förslaget. Det vore lämpligt att skälen för lagförslaget utvecklas så att det tydligare framgår på vilket sätt sådant underlag kan bidra till kontrollmyndighetens analyser och urval.

11.5 Bestämmelser om underrättelseskyldighet för Myndigheten för utbetalningskontroll

11.5.2 Omfattningen av underrättelseskyldigheten

IVO:s arbete med att motverka oseriösa och olämpliga aktörer inom välfärden skulle kunna bli betydligt mer omfattande och kraftfullt om myndigheten kunde få underrättelser från kontrollmyndigheten som omfattar fler verksamheter och mer uppgifter än vad utredningen nu föreslår.

Även om IVO inte fattar beslut om utbetalning av ersättning har IVO andra verktyg som kan motverka möjligheten att bedriva verksamhet varför IVO är en viktig aktör i sammanhanget. Enligt IVO:s erfarenhet är det inte ovanligt att förekomst av ekonomiska oegentligheter hos aktörer inom vården och omsorgen är en indikator på generella brister i dessa verksamheter, som kan leda till att den vård eller omsorg patienter och/eller brukare får brister i kvalitet och säkerhet. Ett konkret exempel är tandvårdsverksamhet. Om IVO kunde få kännedom när det uppdagas att ett tandvårdsbolag ansökt om tandvårdsersättning på oegentligt sätt skulle IVO kunna inleda en tillsyn som kan utmynna i dels en ansökan om återkallelse av involverad/e tandläkares legitimation, dels beslut att förbjuda fortsatt verksamhet.

12 Vissa övriga frågor

12.1 Kommunal anslutning till myndighetens arbete kräver mer utredning

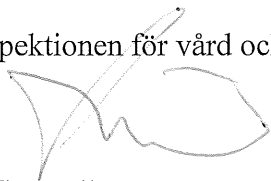
IVO anser det angeläget att regeringen snarast ser till att utreda frågan om kommuners och regioners anslutning till kontrollfunktionen.

IVO:s tillståndsprovning och uppföljande lämplighetsprovning av tillståndsinnehavare omfattar många olika slags verksamheter. Flera av dessa finns inom den kommunala välfärden. IVO:s erfarenhet är att det även inom denna sektor finns många oseriösa aktörer, vilket medför att stora summor pengar från det allmänna missbrukas på olika sätt. Ett påtagligt exempel, som utredningen nämner, är aktörer som har tillstånd att bedriva hemtjänst.

Liksom utredningen beskriver ser IVO farhågor med att ett införande av en noggrann kontroll av utbetalning av statliga medel kan komma att medföra övervältringseffekter, dvs. att de kriminella aktörerna istället söker sig till det kommunala välfärdsområdet för att bedriva verksamhet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Sofia Wallström. I den slutliga handläggningen har tf. avdelningscheferna Anna Sundström och Michael Philipsson samt avdelningschefen Sabina Wikgren Orstam och chefsjuristen Linda Almqvist deltagit. Juristen Ulrika Holfelt har varit föredragande.

Inspektionen för vård och omsorg

Sofia Wallström

Ulrika Holfelt